HADİS USULÜ DERSLERİ

www.hadisusulu.com facebook: /HadisUsulu twitter: @HadisUsulu

27 Mart 2015

DERS

5

HADİS USULÜNÜN TANIMI VE İLK ESERLERİ

Hadis Usûlü; hadisleri *nakledenlerin güvenilir*, naklettikleri *hadislerin de sahih olup olmadıklarını* tespit etme amacıyla geliştirilmiş kurallardan bahseden ilimdir. Klasik ismi **Ulûmü'l-hadîs** olan ve bu gün **Hadis Usûlü** dediğimiz ilim dalının kitaplarının Hadis İlminin ana konularının ve alt dallarının neler olduğunu kısaca özetleyen, kavramlarını tanımlayan, **Hadis İlmine Giriş niteliğinde** ve ağırlıklı olarak da **temel bir hadis altyapısı** vermeyi amaçlayan ders kitapları oldukları görülmektedir.

Hadis Usûlüne, **Hadis Terimleri İlmi** anlamına gelen (İlmu) **Mustalahu'l-hadîs** de denir. Bu son isimlendirmenin sebebi Hadis Usûlünde hadislerle, râvîlerle ve hadis ilminin diğer temel konularıyla ilgili çok sayıda **terimin (ıstılahın)** tanımının yapılıyor oluşudur. Hadis Usulünün iyi kavranabilmesi, bu terimlerin ve kavramların tanımlarının özümsenmesine bağlıdır.

Klasik tabiriyle Ulûmü'l-hadîs, günümüzdeki tabiriyle Hadis Usûlü alanında günümüze ulaşmış olan en eski eser **İmam Şafiî**'nin (ö.204/819) ***er-Risâle*** isimli eseridir. Bu eser aynı zamanda ilk Fıkıh Usulü kitapları arasında zikredilir. Günümüze ulaşan ilk **müstakil** Hadis Usûlü kitabı ise, **Râmhürmüzî**'nin (ö.360-971) ***el-Muhaddisü'l-fâsıl***'ıdır.

Mütekaddimun ve Müteahhirun Dönemleri

Hadis usûlü kitapları **Mütekaddimûn** ve **Müteahhirûn** dönemleri denilen iki dönemde ele alınırlar. Mütekaddimûn kelimesi, *öncekiler, öncüler* gibi anlamlara gelir. Hadis tarihinde klasik kitapların yazıldığı Mütekaddimûn dönemi, hicrî dördüncü asrın başına, hatta bazılarına göre sonlarına kadar devam eder. Bundan sonrasına Müteahhirûn dönemi denir. Bunun anlamı da *sonrakiler* demektir.

Mütekaddimûn dönemi eserlerinde verilen her bir bilgi o bilgiyi ilk kaynağından müellife ulaştıran **râvîlerin isimlerini kapsayan isnâd zincirleriyle** verilir. Müteahhirûn dönemi eserlerinde ise **râvî zincirleri kaldırılmıştır**. Bu ikinci eserlerde bazı kişilerden nakillerde bulunulmuşsa aradaki **senet zincirleri verilmeksizin** sadece sözün ve görüşün sahibinin ismi verilmekle yetinilmiştir.